

31. møde.

Fredag den 30. november kl. 13.

Den første sag på dagsordenen var:

Anden (sidste) behandling af forslag til folketingsbeslutning angående folketingets ombudsmands beretning for året 1955.

(Første behandling findes i tidenden sp. 1267).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Sagen sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Forslaget til folketingsbeslutning vedtoges enstemmigt med 95 stemmer.

Formanden: Der vil nu blive givet folketingets ombudsmand meddelelse om denne vedtagelse.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændringer i myndighedsloven.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 645, fremsættelsen i tidenden sp. 1237).

Formanden: Sammen med denne sag foretages den følgende sag på dagsordenen, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om rettens pleje [vedrørende værgemål for umyndige].

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 657, fremsættelsen i tidenden sp. 1238).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Nina Andersen: Når en udvikling finder sted, er der jo altid et vist efterslæb under marchen fremad; der er tid efter anden blevet efterladt noget på vejen, som må samles op bagefter. Det foreliggende lov-

forslag om ændringer i myndighedsloven er et typisk eksempel på, at man ønsker at indhente, hvad der er efterladt på vejen frem imod kvindens ligeberettigelse, sådan som den finder udtryk i den civile retlige lovgivning. Det ville have været logisk, om man, dengang forældrenes ligestilling vedrørende forældremyndigheden blev gennemført, også havde gennemført ligestilling vedrørende værgemål. Der var dengang også diskussion om det, men der var usikkerhed med hensyn til muligheden af at finde frem til en ordning, der juridisk og administrativt kunne anses for praktisk gennemførlig, og det har måske også været svært, selv om jeg er forundret over, at det skulle være så vanskeligt, at det skulle tage 34 år at finde frem til en ordning som den, der nu er foreslået.

Der vil være anledning til her at understrege, at det er de sidste års forstærkede nordiske samarbejde, som har givet praktiske resultater også på dette område. I Finland har man ganske vist siden 1898 ikke haft nogen sondring mellem forældremyndighed og værgemål, men da det i henhold til den finske lovgivning altid tilkommer faderen alene at repræsentere barnet i retten og over for andre myndigheder samt at bestyre barnets formue, kan man jo ikke ligefrem tale om en ligeberettigelse dér; det er kun i de tilfælde, hvor man anser moderen for at være mere egnet end faderen, at hun i Finland kan være væрге. Nu stiller man sig jo altid lidt skeptisk over for det forhold, at en myndighed skal afgøre, om én er mere egnet end en anden til at varetage en vis interesse, og man må derfor sige, at der i Finland ikke er tale om ligestilling af forældrene på dette område. Det er Sverige, der har gjort pionerarbejdet i så henseende, og det synes jeg Nordens kvinder må være Sverige taknemlige for. Der gennemførte man nemlig i 1949 en regel, hvorefter forældrene i forening er væрге for mindreårigt ægtebarn, og det foreliggende lovforslag hviler på erfaringerne fra Sverige. For en fuldstændigheds skyld skal jeg nævne, at det norske justitsdepartement er stemt for inden for en rimelig tid — som det hedder — at fremsætte forslag af lignende indhold som det; det foreligger her i dag.

Hovedbestemmelsen i lovforslaget om

[Nina Andersen.]

ændringer i myndighedsloven findes i § 1 og er en ændring til myndighedslovens § 6, som ganske enkelt siger, at forældrene i forening er født værge for mindreårigt ægtebarn. Efter de gældende regler er det faderen alene, der er født værge. I lovens § 6 er der også foreslået ændringer med henblik på de tilfælde, hvor forældremyndigheden er tillagt den ene af forældrene, hvor forældrenes samliv er ophævet, eller hvor en af forældrene er fraværende på grund af sygdom eller andre forhindringer.

I ændringen til lovens § 17 er der en bestemmelse om fratagelse af værgemål.

De praktiske vanskeligheder, som man har været bange for skulle opstå, når to i forening er værge, er imødegået ved at foreslå en ny § 50 a, hvorefter der er hjemmel til, at den ene af forældrene kan give den anden fuldmagt til i al almindelighed eller med hensyn til nærmere bestemte anliggender at udøve værgemålet alene, og til, at enhver af forældrene alene kan kvittere for ydelser, og der er bestemmelser for de tilfælde, hvor den ene ægtefælle midlertidigt er forhindret i at deltage i afgørelser, der hører under værgemålet.

Man må naturligvis også forudse, at der kan opstå tilfælde, hvor forældrene ikke er enige om en afgørelse, og her foreslås det ved ændringen til § 51, at der træffes afgørelse af pupilautoriteterne.

Mit parti er af den opfattelse, at det er retfærdigt at gennemføre dette lovforslag om forældrenes ligeret til værgemål, og vi vil medvirke til dets gennemførelse. Men da dette jo er en ændring af principiel natur, vil det være rigtigt, at lovforslaget bliver genstand for behandling i et udvalg, og jeg skal derfor efter forhandlingens afslutning foreslå, at lovforslaget henvises til et udvalg. Og jeg vil foreslå, at det andet lovforslag, der er til forhandling, nemlig forslag til lov om ændring i lov om rettens pleje, behandles i det samme udvalg. Det sidstnævnte lovforslag er jo en følge af det førnævnte forslag om ændringer i myndigheds-

loven og tager sigte på at afhjælpe de ulemper, som kan opstå, når begge forældre, der jo egentlig skal møde i retssager, ikke er i stand til at møde frem. Også dette lovforslag vil vi naturligvis medvirke til at gennemføre.

Lorentzen: Begge lovforslag er udtryk for mandens og hustruens ligestilling på dette område, og på mit partis vegne giver jeg tilslutning til lovforslagene.

Hanne Budtz: Det af den højtærede justitsminister fremsatte forslag om, at moderen i fremtiden skal være værge for sit barn sammen med faderen, er for mig en meget påkrævet ændring af myndighedsloven. Man kan undre sig over, at denne bestemmelse ikke blev indføjet allerede i 1922, hvad den efter manges mening burde have været. Når man nu fremhæver, at det har været af praktiske og administrative grunde, det ikke er sket, ville det jo alene have været et spørgsmål om tidligere at imødegå de praktiske vanskeligheder.

Det kan ikke være nogen personlig bebrejdelse mod den højtærede justitsminister, når jeg siger, at mange mødre har følt det som en bitter og krænkende tilsidesættelse, at det hidtil alene har været faderen, der har været værge for barnet eller børnene. Hvis værgen skulle have været udpeget efter evne og indsigt, er det ikke sikkert, at det altid var blevet faderen.

Lovforslaget repræsenterer efter min mening en af de mange landvindinger for kvindesagen, men der er såmænd en hel del spørgsmål tilbage endnu. Jeg vil gerne nævne, at Dansk Kvindesamfund gennem årene regelmæssigt har anmodet skiftende justitsministre om en ændring netop af denne lov, således at moderen også blev værge, og vi har da også for længst i Dansk Kvindesamfund fået bekræftet af svenske venner og sagkyndige, at den nyordning, der er blevet gennemført i Sverige, virker udmærket.

Jeg har ikke kunnet forstå, at vi skulle

[Hanne Budtz.]

opsætte at gennemføre en så naturlig ting her i Danmark. Når forældre i forening har forældremyndigheden, der angår så umådelig vigtige ting som børnenes opdragelse, uddannelse og religiøse påvirkning, bør de naturligvis også kunne blive enige om børnenes formueforhold. Men det er godt, lovforslaget for alle tilfældes skyld indeholder en bestemmelse i tilfælde af uenighed.

Mit parti giver med glæde sin tilslutning til gennemførelsen både af lovforslaget vedrørende ændringer i myndighedsloven og lovforslaget om ændring i retsplejeloven, og vi er villige til at medvirke til en meget hurtig gennemførelse af disse lovforslag.

Else Zeuthen: Da lovforslaget om umyndighed og værgemål den 29. juni 1922 var til afstemning ved tredje behandling i folketinget, afholdt det radikale venstre sig fra at stemme for loven, skønt partiets ordfører, C. C. Heilesen, udtrykkelig fremhævede, at loven på flere punkter frembød meget væsentlige fremskridt. Alene det, at man fik en samlet lovgivning for dette meget vigtige familieretlige område, var et gode; endvidere fulgte man med i den almindelige europæiske bevægelse i retning af at nedsætte myndighedsalderen fra 25 til 21 år, og endelig blev, hvilket var betydningsfuldt, forældremyndigheden, der hidtil som hovedregel var tildelt faderen, nu givet til begge forældre i forening. Når det radikale venstre ikke kunne være med, skyldtes det den omstændighed, at loven efter vor opfattelse ikke havde taget skridtet fuldt ud og også givet værgemålet til begge forældre i forening. Så langt som udviklingen allerede da var skredet frem i retning af mandens og kvindens ligestilling, mente man, at dette var en så alvorlig mangel ved en ellers god lov, at man ikke kunne tage medansvaret for at stemme for loven. Også fra andre sider i tinget havde man lignende synspunkter, men man bøjede sig for administrationens betænkeligheder ved at skulle administrere et dobbelt værgemål.

Fra vor side hilser vi derfor med stor tilfredshed, at der nu er taget initiativ til at give moderen den naturlige ret, at hun sammen med faderen bliver væрге for sit

barn. Det må også hilses med tilfredshed, at de indvendinger, administrationen havde for 34 år siden, stort set er bortfaldet. Det kan selvfølgelig siges, at det er lettere administrativt kun at have én væрге i stedet for eksempelvis at skulle have to underskrifter på dokumenterne, men dels er denne gene vel af underordnet betydning i sammenligning med opfyldelsen af kvindens naturlige og retfærdige krav, dels har man allerede på en række andre områder bestemmelser om, at både mandens og hustruens underskrift er påkrævet. Der er foreslået indsat en ny § 50 a, hvorefter den ene af forældrene kan give den anden fuldmagt til at handle på begge vegne. Endvidere indføres der en bestemmelse om, at hver af forældrene skal have adgang til at kvittere for udbetaling af den umyndiges midler.

Også fra et fælles nordisk synspunkt kan man modtage lovforslaget med tilfredshed, idet Sverige, som allerede omtalt af tidligere ordførere, har taget skridtet fuldt ud, og Norge står over for en lovændring på dette punkt.

Forslaget om ændring i lov om rettens pleje tilsigter at formindske ulemperne ved dobbelt værgemål i forhold til domstolene. Forslaget synes meget rimeligt, men for såvel dette lovforslag som for forslaget om ændringer i myndighedsloven gælder det, at der har været meget kort tid til at sætte sig ind i enkelthederne, navnlig for en ikke-jurist som mig, så jeg synes, det vil være rimeligt at drøfte forslagene nærmere i et udvalg.

Jeg kan imidlertid tilsige det radikale venstres villighed til at give lovforslagene en velvillig behandling, og jeg udtrykker vort ønske om, at de snarest må blive gjort til lov.

Aksel Larsen: Jeg ser meget vel de principielle grunde, der taler for denne lovændring. På den anden side anser jeg det for nødvendigt at fremføre visse betænkeligheder ved at gennemføre lovforslagene.

Jeg vil tillade mig at stille det spørgsmål, om der har været noget tilfælde, hvor det ville have haft praktisk betydning, at værgemålet tilkom begge forældrene. Det fremgår ikke af den højtærede ministers fremsættelse, det fremgår ikke af bemærk-

[Aksel Larsen.]

ningerne til lovforslagene, og der er ikke mig noget bekendt om, at der har været noget tilfælde, hvor det overhovedet havde praktisk betydning. Der antydes heller ikke i ministerens fremsættelse eller i bemærkningerne noget som helst om en praktisk trang til at gennemføre denne lovændring. Derimod tror jeg, at der kan komme en mængde besværligheder og en mængde vrøvl i alle økonomiske forhold vedrørende mindreårige, hvis man gennemfører den. Det fremgår jo af lovforslaget om ændring i retsplejeloven, at begge forældrene skal indstævnes, hver gang man skal stævne en mindreårig. Det medfører bl. a., at de, som skal udfærdige stævningen, i forvejen må søge oplyst ikke blot faderens navn og bopæl, men også om forældrene lever sammen, hvad moderen hedder, og eventuelt hvor hun bor; og hvis forældrene ikke samlever, skal stævningen forkyndes på de forskellige steder, hvor de bor. Jeg ved ikke, om dette er nogen nytte til, men jeg ved i hvert fald, at det medfører en mængde besvær. Det samme gælder de formaliteter, som overformynderiet og andre myndigheder får at gøre med; formaliteter tager tid, og det kan også blive til skade for de mindreårige, at tingene gøres så besværlige.

Selve princippet, hvorefter begge forældrene har lige ret også i denne henseende, kan man naturligvis ikke indvende noget imod, men jeg kan ikke i det, der er fremført af ministeren, eller i bemærkningerne til lovforslagene se noget som helst om, at de praktiske vanskeligheder, der bevirkede, at man i 1922 ikke gennemførte den nu foreslåede ordning, er blevet mindre, end-sige er bortvejret, i tiden siden da.

Jeg ved ikke, om man måske kunne fastsætte, at værgemålet i almindelighed som hidtil tilkommer faderen, men at det, hvor den mindreåriges forældre samlever, kan bestemmes, at værgemålet skal tilkomme dem i forening, idet en sådan bestemmelse skal kunne træffes alene derved, at moderen ved den mindreåriges værning lader tinglyse bekendtgørelse om, at værgemålet fra tinglysningens dato tilkommer forældrene i forening. Jeg indrømmer, at en sådan bestemmelse måske heller ikke får stor praktisk virkning, for spørgsmålet er, om forældrene ved, at de har denne ret, og

tager sig sammen til at foretage tinglysning. Jeg fremsætter imidlertid tanken til overvejelse. Hvis der er en vej frem her, vil man, hvor det drejer sig om mindreårige, på tinglysningskontorerne nemt kunne få konstateret, om der er truffet særbestemmelser om fælles værgemål, og hvor dette ikke er tilfældet, sparer man i hvert fald meget besvær.

Bestemmelsen om, at ægtefæller kan give hinanden fuldmagt, sparer ikke for vanskeligheder, for der må først foretages undersøgelse af, om der er givet en sådan fuldmagt eller ikke, og det er ikke givet, at almindelige mennesker ved, de har denne ret til eller mulighed for at give hinanden en sådan fuldmagt.

Ja, dels fordi det ikke foreligger oplyst, at der er noget praktisk behov for den, dels fordi vi kan se de mange praktiske vanskeligheder, der vil opstå, og som vil være stærkt virkende også for de mindreårige, har mit parti sine betænkeligheder ved at gennemføre denne i øvrigt principielt rigtige lovændring, og vi henstiller alt dette til overvejelse, inden man tager endelig stilling til lovforslagene.

Alfred Jørgensen: Når man nu med forslag til lov om ændringer i myndighedsloven søger gennemført en bestemmelse om ægtefællers ligeberettigelse, hvor det drejer sig om værgemål for mindreårigt ægtebarn, på samme måde som loven allerede nu hjemler ligestilling mellem ægtefællerne med hensyn til forældremyndighedens udøvelse, kan retsforbundet give sin principielle tilslutning til lovforslaget; deraf følger, at vi også kan støtte det lovforslag, der samtidig er til behandling om ændring i lov om rettens pleje.

Justitsministeren (Hans Hækkerup): Jeg takker de ærede ordførere, som har givet tilslutning til de to foreliggende lovforslag.

Til det ærede medlem fru Hanne Budtz, som udtrykte undren over, at denne bestemmelse ikke kom med i 1922, kan jeg sige, at historiske undersøgelser vil vise, hvor modstanden dengang var. Derfor var det ærede medlem måske ikke helt den rette til at udtrykke forundring herover.

Det undrede mig meget, at det ærede medlem hr. Aksel Larsen havde indvenden-

[Justitsministeren.]

ger at gøre. Jeg havde bestemt regnet med, at det ærede medlem ville give sin tilslutning ud fra de principielle overvejelser, der ligger til grund for ændringen. Når det ærede medlem rejser det spørgsmål, om der er praktisk trang til en lovændring som denne, vil jeg dertil sige, at det er vel efter sagens natur vanskeligt at tilvejebringe dokumentation af statistisk eller anden art for, at der er behov for en sådan ændring. Jeg må indrømme, at for mig har det afgørende været de rent principielle betragtninger og de henvendelser, kvindeorganisationerne med megen styrke har rettet til os med krav herom.

Hvad de praktiske vanskeligheder angår, tror jeg, de bliver væsentlig mindre, end hvor det drejer sig om udøvelse af forældremyndigheden, hvor ingen tænker på at foretage nogen ændring i tilbageskridtets retning. Man må huske på, at disse bestemmelser om fælles værgemål for mindreårige ægtebarn ikke får nær så stor praktisk betydning som bestemmelserne om forældremyndigheden, for det er i virkeligheden kun de færreste børn, der, når begge forældre lever, har særformue, der skal administreres. Jeg tror altså, at det ærede medlem overvurderer de praktiske vanskeligheder, og jeg synes, at vi gennem lovforslagene har søgt at imødegå det ærede medlems betragtninger.

Det ærede medlem pegede på fuldmagtsbestemmelsen, som jeg oprindeligt var lidt betænkelig ved, fordi jeg var bange for, at den kunne gøre lovbestemmelsen om det fælles værgemål illusorisk, derved at det vel hyppigst var manden, der ville lægge pres på sin hustru for at få hende til at afgive sin medbestemmelsesret; på den anden side kan jeg se, at bestemmelsen er nødvendig.

Idet jeg endnu en gang takker for tilslutningen, vil jeg forbeholde mig ved anden behandling at stille et ændringsforslag til forslag til lov om ændring i lov om rettens pleje, idet det vil være rimeligt at indføje en undertitel, som f. eks. vedrørende værgemål for mindreårige ægtebørn. Vi har normalt en sådan undertitel ved de mange ændringer i retsplejeloven, og jeg tror, det vil være rigtigst også her.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Nina Andersen: Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning
vedtoges dette forslag.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om midlertidig ændring i lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v. (Tilskud til anerkendte arbejdsløhedskasser).

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 661, fremsættelsen i tidenden sp. 1234).

Ravn: Da mit partis ordfører, det ærede medlem hr. Bundvad, er syg, skal jeg tillade mig at gøre nogle bemærkninger om det foreliggende lovforslag. Det er ikke nogen omfattende lovændring, der er tale om; det er ikke en paragraf, der ændres, men kun en procentsats, nemlig 3,5 pct. til $3\frac{1}{3}$ pct. Det er imidlertid en ændring, der har forholdsvis stor virkning, da det betyder, at et par arbejdsløhedskasser efter lovændringen vil kunne betragtes som vanskeligt stillede og få et statstilskud på ca. 37 mill. kr.

Betingelsen for at blive betragtet som vanskeligt stillet arbejdsløhedskasse findes i arbejdsløshedslovens § 13, stk. 5 b, og § 19, stk. 8: ledigheden skal være af en vis størrelse, og kontingentet skal udgøre 3,5 pct. af den gennemsnitlige årsfortjeneste inden for faget. Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse, som det i dette tilfælde hovedsagelig drejer sig om, har gennem mange år opfyldt begge disse betingelser og fået refusion som vanskeligt stillet kasse. Det viser sig nu efter de foreløbige undersøgelser, der er foretaget af arbejdsdirektoratet og statistisk departement, at Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse formentlig ikke vil kunne opfylde disse betingelser i sidste regnskabsår. Efter den foreløbige opgørelse